

18.

ACC. N:R M. 16457:1-6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUNDLandskap: *Skåne*Upptecknare: *Kerstin Dahl*

Härad:

Berättare: *Elise Lundblad, Bankgät. 143,
Lund*Socken: *Lunds stad*Berättarens yrke: *f.d. skomakare*Uppteckningsår: *1964*Född år *1880 i Lersjö, Tryde sn.**Stadstraditioner I s. 1-6.**LUF 126*

Skriv endast på denna sida.

18. E. Lundblad

f. 80

FOLKLIVSARKIVET

FINNGATAN 8

Dahl

6 m s

LUND

Ej. 18

3-2
4

16457

18.)
ACC. N:R M. 16457:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Fru Elise Lundblad föddes i ^{Selshög} Sällavik, men flyttade tidigt till Vollsjö och därifrån till Kobjer. Hon gifte sig 1 o4. Åren 1921-1945 bodde hon på Premnegatan 25. *Bosatt i Kobjer 1911-1921*

YRKE, SYSSELSÄTTNING

Då familjen bodde i Kobjer arbetade hennes man tidvis på garveri och förtjänade 12 kr i veckan, vilket skulle räcka till för att försörja 4 barn, Ofta var han arbetslös. Fru Lundblad fick då arbeta "i betorna" och under kriget (1914-1918) hade hon arbete med skomakeri ^{där Selanders fabriker nu ligger} åt militären och även åt civilbefolkningen 3kr kostade klackning och sulning av mansskor, 2 kr tog man för damskor.

Så småningom fick mannen arbete på Lunds skofabrik och förtjänade 35 kr i veckan och familjen flyttade till Premnegatan. Tidigare hade de ett hus i Kobjer, och det bytte de mot Huset på Premnegatan, ~~samt betalade 25000 kr i mellan-~~ ^{Såldes det 1945} ~~skillingar till~~ dess förre ägare, en renhållningsarbetare Jönsson.

BOSTAD. *för 25000kr.*

I huset bodde 6 familjer i 1- och 2rumslägenheter. Hyran för 1 rum o h kök var 12 kr/mån. - för 2 rum 20/mån. Själva hade de 2 rum. De drog in vatten och elektricitet omkring år 1923, men hade däremot ej råd att lägga nytt tak vilket skulle ha kostat 3000 kr. Man eldade i kaminer.

Medan de bodde på Premnegatan föddes ytterligare 4 barn, men det yngsta dog efter ett år.

Föräldrarna och det minsta barnet sov i en utdragssäng och för de övriga fanns 2 soffor, där de alltså låg 3 i varje. Som sängkläder användes fjäderdynor. Fjäderna fick de från egna höns, som de hade då de bodde i Kobjer. När de hade

ACC. N:R M. 16457:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

flyttat till Lund hade de själva inte höns, men det fanns andra som hade det på sina kolonilotter.

MAT; DRYCK, MÅLTIDSSEDER.

Även Lundblads hade en potatislott vid stenkrossen och där odlade de förutom potatis även morötter, rödbetor, palsternackor, selleri, purjolök, rabarber, persilja till husbehov.

Fru Lundblad b kade själv bröd hemma i stekugnen, även matbrödet.

Dagens måltider bestod av frukost med kaffe och smörgås vanligen utan pålägg.

Middag mittppå dagen med "spekesill" eller fläsk och potatis, vanllgen ärtor på torsdagarna, soppor. Kvällsmat.

Fru Lundblad lade ägg i vattenglas, lade in rödbetor och konserverade gröna, hela krusbär som användes till "krusbärsris" om söndagarna när det skulle vara litet festligare. För övrigt hade de mycket torftiga kostvanor. Fru Lundblad berättar att Lundblad en gång hade fått litet pengar och safe åt heme att sätta på potatisen för han skulle gå ut och uträtta ett ärende och sedan skulle han köpaen knackwurst när han gick hem, som de skulle festa på. Fru Lundblad blev glad, för sådana läckerheter vankades inte var dag. Men när mannen kom hem hade han ingen knackwurst med sig, för efter att ha uträttat sitt ärende hade han bara 5 öre över, och det räckte inte ens på den tiden. Så den dage n blev det potatis och salt i stället för festmåltid.

KLÄDER.

Fru Lundblad hade egen symaskin och sydde kläder till barnen och sig själv och ibland byxor till Lundblad. Det färdiga köptes hos Markussons.

Hon stickade också strumpor, "glyttarna" hade ett par var, för övrigt var det mest

ACC. N:R M. 16457:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

mest klädda i jumper eller kofta, en gång stickade hon långkoftor som räckte till Kjölfällen till dem. Det var för värmens skull påstår hon. På huvudet hade de mössor och på fötterna ibland tjaaskor men mest trätofflor.

Själv använde hon hatt som huvudbonad, ej sjalett för det var ju omodernt. Däremot ibland en vanlig halsduk virad runt huvudet och halsen. Hon säger att "de andra" var finare klädda, men hon hade ej råd till bättre.

UMGÅNGE, NOJESLIV.

Familjen Lundblad hade inga släktingar i staden och träffade dem mycket sällan. Själva hade de inte råd att fara på besök och det var sällsynt att släktingarna kom in till Lund för att hälsa på. "Var och en hade sitt".

Däremot var grannsämjan mycket god och Lundblads kom bra överens med sina hyres gäster. Ofta satt man på gården eller i vindstrappan som gick förbi Lundblads kök. Medan fru Lundblad arbetade i köket med disk eller dylikt kunde hon då prata med grannarna. Annars gällde det även här att var och en hade sitt.

När flickorna var ute och lekte skulle de vara inne kl. 8 före konfirmationen. Om de inte kom behövdes det bara att far stack ut huvudet i ett fönster mot gatan, så kom de springande, så rädda blev de. Hela familjen gick till sängs i 10-tiden.

FAMILJ, SLÄKT, HEMLIV.

Barnen kallade sina föräldrar för "mor" och "far", medan fru Lundblad sade "Lundblad" om och "far" till sin man, han däremot sade "Elise" om och "mojan" till henne .

Familjen bestod av 7 tjejer och en påg. Fru Lundblad fick ibland höra att hon var för sträng mot sina barn, somlät dem arbeta så mycket, men hon fick också

ACC. N:R M. 16457:4

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

beröm för att de var så prydliga och snälla.

Varje dag fick de äldre passa de yngre barnen. Om söndagarna fick de turas om att städa och diska och en skulle sköta matlagningen. "De skulle ju lära sig".

Det var hon som hade hand om uppfostran av barnen till största delen. Aga förekom inte. *Efter bekräftningen köpte barnen arkade som spring pojkar och spring flickor. Bodde i vindstugan och betalde för mat och dryck*

BEMÄRKELSEDDAGAR I FAMILJEN.

Fru Lundblad säger att de aldrig hade råd att fira vare sig födelsedagar, namnsdagar eller andra bemärkelsedagar såsom silverbröllop etc. Beträffande dop förättades det en gång i hemmet av en pastor vid namn Risberg. Dettavar medan de bodde i Kobjer.

Hon hade mycket gott att säga om pastor Risberg, som varit så snäll mot familjen. "En gång behövde Lundblad pengar för att betala ett bankalån. Risberg lånade honom 50 kr. Lundblad samlade pengar och betalade tillbaka sedan, men då fick vi besök av diakonissan, som gav 50 kr.-Dom ska Lundblad ha- och det kom säkert från Risberg".

Annars döptes barnen i kyrkan, någon i släkten eller barnmorskan (förlossningen skedde i hemmet) stod fadder. Efteråt bjöd man på kaffe hemma. *för präst och fadder.*

HELGER OCH FESTDAGAR.

När familjen bodde i Kobjer brukade man slakta en gris till jul, men sedan de flyttat till Prennegatan hade de ju inga grisar och att köpa var det inte tal om, det hade de ej råd till. Ingen gran, men ljus och gröna grenar ibland och stjärnor som barnen gjort. Och så åt man lutfisk och sylta och rödbetor och så dopp i grytan förstäss. Hon berättar också att de brukade gå i Domkyrkan, men kan ej minnas om det var 1:a advent eller julottan.

Fru Lundblad upprepar gång på gång att de ej hade råd att fira några fester eller högtider.

ACC. N:R M. 16457:5

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

SOCIALVÅRD.

Hon säger att familjen inte fick någon form av fattigvård eller socialvård. De "har aldrig bett om något". En gång på vintern när det var väldigt kallt fick hon gå ut och samla gräsrötter och även klippa sönder tras-mattorna och "glyttarnas" slitna ~~sockor~~ sockor för att ha något att elda med. Sedan var hon tvungen att sitta uppe hela natten till hon hade stickat färdigt nya par, för varje barn hade bara en omgång sockor. "Det hände ju ibland att de gamla fick 30 kr. till jul och "gamla Jönsson" brukade få litet torv och kol och Olsson, som skulle hatt pennisjon slogsten och fick 20 kr. för det av staden."

"Pennisjonärer, fast de va inte riktiga pennisjonärer, byggde Valldens' (hörnet Bankgatan-Stora Tvärgatan) åt sig och bodde där".

Senare när familjen fått det bättre brukade fru Lundblad gå runt tillsammans med kvinnorna i Kvinnogillet -klubben och tigga ihop kläder, som de gav till de gamla. Man ordnade också basarer på Folkets Hus, där hon deltog.

KOOPERATION.

Hon tillhörde Kvinnogillet vars medlemmar tillhörde "kooperativa".

POLITIK.

De hade Skånska Dagbladet en tid, men övergick redan i början av 1900-talet till Arbetet, som de sedan fortsatte med att köpa. Fru Lundblad är aktiv socialdemokrat och deltog förr i första majdemonstrationerna och gick med i tåget, för hon "tyckte inte om ~~dem~~ de där som står och kantar trottoaren". Hennes man brukade också gå med, men andra ville knappt prata med "sossar". Hon tillhörde socialdemokratiska kvinnoklubben, arbetade också på Hem-

ACC. N:R M. 16457:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

gårdarna (barnskolor) och fick för den skull gå på kurs och lära sig väva "flamskt och annat" och har alltsedan dess vävt mycket (talrika bevis pryder hemmets väggar och soffor). Barnen tillhörde "sagostunderna" och några uppträdde i danslaget. Fru Lundblad fick genom socialdemokratiska kvinnoklubben deltaga i kurser på folkhögskolor som de bestode. 1932 i Brunnsvik i Dalarna "för rektor Hugo". Har även varit på Fridhem och Svalöv. Blev så småningom ombud och har suttit i styrelsen för semesterhemmen i Revinge och är numer hedersmedlem i Kvinnoförbundet. Fr u Lundblad säger att hon inte hade något emot kungahuset men hon satte inte upp bilder av kungen och drottningen på väggen, som hennes mor och far gjorde.

DET RELIGIOSA LIVET.

Familjen är protestantisk, men gick inte ofta i kyrkan. Ibland, men inte alltid, lästes aftonbön hemma, och varje söndag läste Lundblad högt ur postillan. Glyttarna läste bordsbön. I kvarteren omkring fanns det en del "mormoner och pingstvännar" och de hade en möteslokal "där ~~är~~ i hörnet, där Prennegatan börjar, men vad de gjorde det vet jag inte, för jag var aldrig där".

LÄSVANOR, STUDIER, YRKESVAL.

Fr Lundblad lånade böcker på bibliotek "om samhället, inte såna där romaner". Barnen fick inte studera vidare, därtill hade man inte råd utan de fick arbeten på skofabriken, som kappsömmerska och liknande

På frågan om stadsdelar och samhällsgrupper kan fru Lundblad endast svara att huset där Lilla Tvärgatan började kallades för Nödens Port, men varför vet hon ej. "Och de som bodde innanför hade det ju bättre".